

ftm.nl

De macht van de bancaire sector woekert door

Ewald Engelen

‘Je hebt een dorp nodig om gevaarlijke banken in leven te houden,’ schreef Anat Admati. De Stanford-professor vecht sinds de financiële crisis tegen de macht van de banken en verzamelde inmiddels een waslijst aan mooipraterij. Aan deze kant van de oceaan zijn de zaken niet anders. Vind je het gek dat het electoraat het zat is?

Als de Italiaanse premier Renzi 4 december zijn referendum verliest en het veld moet ruimen, komt het herfinancieringsplan van de acht grootste Italiaanse banken in gevaar en dreigt de eurocrisis opnieuw op te flakkeren. Vorige maand raakte de grootste bank van Europa, Deutsche Bank, in grote problemen toen het Amerikaanse ministerie van Justitie de bank met een boete van zestien miljard dollar dreigde wegens hypotheekfraude. En twee weken geleden meldde *The Financial Times* dat Europese banklobbyisten zich hevig verzetten tegen strengere mondiale kapitaaleisen omdat dat Europese banken zou benadelen.

Het zijn drie illustraties van de ongebroken politieke macht van de bancaire sector een schamele acht jaar na de diepste financiële crisis sinds de jaren dertig. Staten worden gedwongen tot het verstrekken van honderden miljarden aan staatssteun — die vervolgens in de vorm van belastingverhogingen en bezuinigingen op zorg, onderwijs en sociale zekerheid de afgelopen zes jaar op burgers zijn afgewenteld. Je vraagt je onherroepelijk af hoe dat in godsnaam mogelijk is. En als je dan beseft dat de verantwoordelijken voor dit debacle nauwelijks iets van hun rijkdom hebben hoeven afstaan en acht jaar na de crisis al weer miljoenensalarissen incasseren, wordt de populistische revolutie die nu over Amerika en Europa waart zowaar begrijpelijk.

Als er iemand een monument verdient voor het onvermoeibaar aanklaarten hiervan, is het Anat Admati. Als hoogleraar Finance aan Stanford was zij voor de crisis medeverantwoordelijk voor het opleiden van een generatie bankiers die heilig geloofde in perfecte financiële markten. De crisis was haar damascusmoment. De rationaliteit bleek schijn, de perfectie dekte een duivels verdienmodel toe, en de markttheorie bleek quatsch. Sindsdien ijvert zij onophoudelijk voor wat in haar ogen het enige adequate antwoord is op te grote, te wankelende, te machtige banken: meer, veel meer eigen vermogen, tot wel een derde van de balans aan toe.

"Ook in Nederland en Europa is altijd wel een econoom te vinden die het bancaire lulverhaal van een legitimerend sausje voorziet"

Ook bestrijdt zij samen met de Duitse econoom Martin Hellwig te vuur en te zwaard de lulkoek die de bancaire sector om politieke redenen afscheidt. 31 drogredeneringen heeft het tweetal bij elkaar gesprokkeld. Het gaat dan om flauwekul als eigen vermogens die als reserves niet zouden kunnen worden uitgeleend waardoor kapitaaleisen ten koste gaan van de kredietverlening. Of dat eigen vermogen per definitie duurder is dan vreemd vermogen en dat kapitaaleisen ook op die manier knabbelen aan de kredietverlening. Het is lulkoek omdat eigen vermogen gewoon een andere financieringsbron is en dus kan worden uitgeleend. En het prijsverschil tussen vreemd en eigen vermogen is geen natuurverschijnsel maar komt door de fiscus: rente mag je aftrekken, dividend niet. Er is geen sector ter wereld die daar zo van profiteert als de bancaire. Cadeautje van ons aan de jongens van de Zuidas, ieder jaar opnieuw.

In een nieuw stuk constateert Admati mistroostig dat haar nijvere arbeid niet heeft mogen baten. Onder de titel 'Je hebt een dorp nodig om gevaarlijke banken in leven te houden' [loopt](#) zij één voor één de medeplichtigen langs die voor en na de crisis hebben geholpen bij het toedekken van de grootste diefstal op klaarlichte dag ooit. Het gaat dan om het bekende rijtje van accountants, kredietwaardigheidsbureaus, lobbyisten, consultants, toezichthouders en politici. Maar ook de pers en academische economen horen er wat haar betreft bij. Allemaal spelen ze een rol bij het construeren van een web van leugens, verdraaiingen en halfwaarheden die banken helpen in hun gevecht met de burger.

Cadeautje van ons aan de jongens van de Zuidas, ieder jaar opnieuw

Hoewel haar voorbeelden uit de VS komen, is de situatie in Nederland en Europa geen spat beter. Ook hier spreekt het journaal stevast van reserves als het om kapitaaleisen gaat. Ook hier zwijgt iedereen in alle toonaarden als de Europese Commissie een voorstel voor het opzetten van een markt voor verpakte hypotheek gebruikt om de kapitaaleisen te verlagen. Ook hier is altijd wel een econoom te vinden die het bancaire lulverhaal van een legitimerend sausje voorziet. Ook hier komen banken weg met de grootste nonsens omdat niemand de bomen in het juridische bos nog kan onderscheiden. Ook hier kopen banken met miljoenen euro's aan lobbyinspanningen toegang tot politiek en bestuur waar wij alleen van kunnen dromen. SOMO meldde vorige week dat de Nederlandse grootbanken per jaar miljoenen aan politieke beïnvloeding spenderen.

Dit is voorwaar geen kattenpis. De woede onder burgers over het gemak waarmee banken zijn weggekomen is onverminderd groot en staat aan de wieg van de groeiende afkeer van het electoraat jegens een elite die het ene debacle op het andere stapelt. Van bancaire crisis naar eurocrisis naar vluchtelingen crisis naar klimaatcrisis.

